Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. liepos 28 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Intelektinės nuosavybės teisės — Direktyva 2004/48/EB — 14 straipsnis — Teismo išlaidos — Advokato išlaidos — Fiksuoto dydžio kompensacija — Maksimali suma — Techninio konsultanto išlaidos — Kompensavimas — Sąlyga dėl bylą pralaimėjusios šalies neteisėto elgesio“

Byloje C-57/15

dėl *hof van beroep te Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis teismas, Belgija) 2015 m. sausio 26 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. vasario 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

United Video Properties Inc.

prieš

Telenet NV

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. L. da Cruz Vilaça, teisėjai F. Biltgen, A. Borg Barthet, E. Levits ir M. Berger (pranešėja),

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. sausio 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *United Video Properties Inc.*, atstovaujamos advokatų B. Vandermeulen ir D. Op de Beeck,

— *Telenet NV*, atstovaujamos advokatų S. Debaene ir H. Haouideg,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos J.-C. Halleux ir J. Van Holm, padedamų advokato E. Jacubowitz,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir M. de Ree,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

— Europos Komisijos, atstovaujamos F. Wilman,

* Proceso kalba: nyderlandų.

susipažinęs su 2016 m. balandžio 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, 2004, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32) 14 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *United Video Properties Inc.* ir *Telenet NV* ginčą dėl teismo išlaidų, kurias pirmoji bendrovė turi atlyginti *Telenet*, atsiėmusi ieškinį patentų srityje, kurį buvo pareiškusi šiai bendrovei.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2004/48 10, 17 ir 26 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(10) Šios direktyvos tikslas – suderinti [valstybių narių teisės aktus], kad vidaus rinkoje būtų užtikrintas aukštas, vienodas ir vieningas [intelektinės nuosavybės] apsaugos lygis.

<...>

(17) Šioje direktyvoje numatytos priemonės, procedūros ir gynimo būdai kiekvienu atveju turėtų būti nustatomi taip, kad būtų tinkamai atsižvelgta į konkretaus atvejo specifines ypatybes, įskaitant kiekvienos intelektinės nuosavybės teisės savybes ir atitinkamais atvejais tyčinį ar netyčinį pažeidimo pobūdį.

<...>

(26) Siekiant kompensuoti patirtą žalą dėl pažeidimo, kurį padarė pažeidėjas, vykdęs veiklą žinodamas arba pagrįstai galėjęs žinoti, kad dėl tokios veiklos bus įvykdytas toks pažeidimas, teisių turėtojui turėtų būti skiriama tokia žalos atlyginimo suma, kuri leistų atsižvelgti į visus svarbius aspektus, tokius kaip teisių turėtojo negautos pajamos arba pažeidėjo neteisėtai gauta nauda ir atitinkamais atvejais moralinė teisių turėtojui padaryta žala. <...> Siekiama ne numatyti pareigą nustatyti baudžiamąsias žalos atlyginimo sumas, o užtikrinti, kad kompensacija būtų paremta objektyviu kriterijumi, atsižvelgiant į teisių turėtojo patirtas išlaidas, tokias kaip identifikavimo ir tyrimų sąnaudos.“

4 Šios direktyvos 3 straipsnyje „Bendrasis įsipareigojimas“ numatyta:

„1. Valstybės narės numato priemones, procedūras ir gynybos būdus, būtinus užtikrinti intelektinės nuosavybės teisių, kurioms taikoma ši direktyva, vykdymą. Tos priemonės, procedūros ir gynybos būdai turi būti sąžiningi, teisingi ir neturi būti komplikuoti ar brangūs, ar sukelti nepagrįstą vėlavimą ar delsimą.

2. Tos priemonės, procedūros ir gynybos būdai taip pat turi būti veiksmingi, proporcingi ir atgrasantys; jie turi būti taikomi tokiu būdu, kad nebūtų sukuriamos kliūtys teisėtai prekybai ir numatytų apsaugos priemones nuo piktnaudžiavimo jomis.“

5 Šios direktyvos 13 straipsnyje „Žala“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos teismo institucijos nukentėjusiojo asmens prašymu reikalautų pažeidėjo, kuris žinodamas arba turėdamas pakankamą pagrindą žinoti, dalyvavo teises pažeidžiančioje veikloje, atlyginti teisių turėtojui žalą, kuri atitiktų faktiškai jo patirtus nuostolius dėl pažeidimo.

<...>

2. Kai pažeidėjas dalyvavo teises pažeidžiančioje veikloje nežinodamas arba neturėdamas pagrindo [to] žinoti, valstybės narės gali nustatyti, kad teismo institucijos galėtų reikalauti atiduoti pelną arba atlyginti žalą, ir tai galėtų būti iš anksto nustatyta.“

6 Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje „Teismo išlaidos“ nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad laimėjusios šalies patirtas pagrįstas ir proporcingas teismo ir kitas išlaidas paprastai padengtų pralaimėjusioji šalis, jei tai neprieštarauja teisingumui.“

Belgijos teisė

7 Pagal Teismų kodekso (*Gerechtelijk Wetboek*) 827 straipsnio 1 dalį ieškinį atsiėmusiai šaliai kyla pareiga padengti bylinėjimosi išlaidas.

8 Šio kodekso 1017 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kiekviename, net *ex officio* priimtame galutiniame teismo sprendime pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas <...>“

9 Teismų kodekso 1018 straipsnyje nurodyta:

„Bylinėjimosi išlaidos apima:

<...>

6° bylinėjimosi išlaidų atlyginimą pagal 1022 straipsnį;

<...>“

10 To paties kodekso 1022 straipsnyje numatyta:

„Bylinėjimosi išlaidų atlyginimas yra fiksuota suma, skirta laimėjusios šalies advokato išlaidoms ir honorarui padengti.

Ministrų Tarybos apsvarstytu Karaliaus dekretu nustatoma bazinė, minimali ir maksimali bylinėjimosi išlaidų atlyginimo suma, kuri visų pirma priklauso nuo bylos pobūdžio ir svarbos.

Vienos iš šalių prašymu [teisėjas] motyvuotu sprendimu gali sumažinti arba padidinti atlygininą bylinėjimosi išlaidų sumą, neviršydamas Karaliaus dekrete numatytos maksimalios ir minimalios sumos. <...>

Nė viena šalis neprivalo už kitos šalies advokato pagalbą sumokėti atlyginimo, viršijančio bylinėjimosi išlaidų atlyginimo sumą.“

11 2007 m. spalio 26 d. Karaliaus dekrete, kuriame nustatyti Teismų kodekso 1022 straipsnyje nurodytų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo tarifai ir 2007 m. balandžio 21 d. Įstatymo dėl galimybės išreikalauti advokato honoraro ir išlaidų atlyginimą (*Belgisch Staatsblad*, 2007 m. lapkričio 9 d., p. 56834) 1–13 straipsnių įsigaliojimo data, apibrėžta bazinė, minimali ir maksimali bylinėjimosi išlaidų atlyginimo suma. Šio Karaliaus dekreto 2 straipsnyje nustatytas bylinėjimosi išlaidų atlyginimo dydis bylose dėl reikalavimų, kuriuos galima įvertinti pinigais; mažiausia suma yra 75 eurai, mokama bylose, kurių dalykas įvertintas iki 250 eurų, o maksimali 30 000 eurų suma priteisiama bylose, kurių dalyko piniginė vertė viršija 1 000 000,01 euro.

12 Kiek tai susiję su bylomis, kurių dalyko negalima įvertinti pinigais, 2007 m. spalio 26 d. Karaliaus dekreto 3 straipsnyje numatyta bazinė bylinėjimosi išlaidų atlyginimo suma yra 1 200 eurų, minimali suma – 75 eurai, o maksimali suma – 10 000 eurų.

13 Galiausiai 2007 m. spalio 26 d. Karaliaus dekreto 8 straipsnyje nustatyta, kad bylinėjimosi išlaidų atlyginimo bazinė, minimali ir maksimali suma priklauso nuo vartojimo kainų indekso; jam padidėjus ar sumažėjus 10 procentinių punktų, 10 % padidėja arba sumažėja, be kita ko, šio dekreto 2 ir 3 straipsnyje nurodytos sumos.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

14 Patento savininkė *United Video Properties* pareiškė ieškinį *Telenet* Belgijoje; šiame ieškinyje ji iš esmės prašė pripažinti, kad *Telenet* pažeidė jos patentą, įpareigoti ją nutraukti pažeidimą ir priteisti bylinėjimosi išlaidas.

15 2013 m. balandžio 3 d. sprendimu *rechtbank van koophandel te Antwerpen* (Antverpeno komercinių bylų teismas, Belgija) atmetė šį ieškinį ir pripažino nagrinėjamą patentą negaliojančiu. Šiame sprendime jis nurodė *United Video Properties* sumokėti bendrovei *Telenet* pirmojoje instancijoje patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, t. y. 11 000 eurų – maksimalią sumą, numatytą 2007 m. spalio 26 d. Karaliaus dekreto 3 straipsnyje, perskaičiuotą pagal šio dekreto 8 straipsnį. *United Video Properties* dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą *hof van beroep te Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis teismas, Belgija).

16 Vis dėlto *United Video Properties* nusprendė atsiimti apeliacinį skundą. Tai padarius, *Telenet*, be kita ko, pareikalavo, kad skundą atsiėmusi bendrovė jai atlygintų 185 462,55 euro advokato išlaidų ir 40 400 eurų užmokestį už specialisto patentų srityje pagalbą.

17 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *hof van beroep te Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis teismas) nagrinėjamas ginčas susijęs tik su *United Video Properties* atlygintinomis *Telenet* patirtomis bylinėjimosi išlaidomis. Pagal šioje byloje taikytinus Belgijos teisės aktus *Telenet* kiekvienoje instancijoje gali prašyti atlyginti tik ne daugiau kaip 11 000 eurų sumą, sumokėtą kaip advokato honorarą. Dėl patentų specialisto honoraro pasakytina, kad pagal *Hof van Cassatie* (Kasacinis teismas, Belgija) praktiką *Telenet* neturi teisės susigrąžinti šios sumos iš *United Video Properties*, nebent galėtų įrodyti, kad ši pareikšdama ieškinį arba vykstant procedūrai elgėsi neteisėtai ir kad minėto specialisto išlaidos dėl to buvo būtinos.

18 Tačiau *Telenet* tvirtina kiekvienoje instancijoje patyrusi išlaidų, gerokai viršijančių 11 000 eurų. Be kita ko, ji teigia, kad pagrindinėje byloje taikomi Belgijos teisės aktai prieštarauja Direktyvos 2004/48 14 straipsniui, nes pagal šį straipsnį valstybėms narėms neleidžiama nustatyti maksimalios atlygintinos advokato išlaidų sumos, t. y. 11 000 eurų kiekvienoje instancijoje, ir sąlygos, kad bylą laimėjusios šalies patirtos išlaidos kompensuojamos tik neteisėto elgesio atveju.

19 Tokiomis aplinkybėmis *hof van beroep te Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje vartojamai sąvokai „pagrįstos ir proporcingos teismo ir kitos išlaidos“ prieštarauja Belgijos teisės normos, pagal kurias teismams suteikiama galimybė atsižvelgti į tiksliai nustatytus bylos ypatumus ir išlaidoms advokato pagalbai numatyta įvairių fiksuotų tarifų sistema?

2. Ar Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje vartojamoms sąvokoms „pagrįstos ir proporcingos teismo išlaidos“ ir „kitos išlaidos“ prieštarauja teismų praktika, pagal kurią išlaidos techniniam konsultantui atlygintinos tik (atsižvelgiant į sutartinę ar nesutartinę atsakomybę) neteisėto elgesio atveju?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

20 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/48 14 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiamos tokios nacionalinės teisės normos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, kuriose numatyta, kad iš bylą pralaimėjusios šalies priteisiamos laimėjusios šalies patirtos teismo išlaidos, bylą nagrinėjančiam teismui suteikiama galimybė priteisiant išlaidas atsižvelgti į konkrečius bylos ypatumus ir išlaidoms advokato pagalbai įtvirtinta fiksuotų tarifų sistema, pagal kurią numatyta maksimali atlygintina suma.

21 Visų pirma primintina, kad Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje įtvirtintas principas, pagal kurį bylą laimėjusios šalies patirtas pagrįstas ir proporcingas teismo ir kitas išlaidas paprastai padengia pralaimėjusioji šalis, jei tai neprieštarauja teisingumui.

22 Pirma, dėl Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje vartojamos sąvokos „teismo išlaidos“, kurias turi padengti bylą pralaimėjusi šalis, pažymėtina, kad ši sąvoka, be kita ko, apima advokato honorarą; šioje direktyvoje nėra jokios nuostatos, leidžiančios daryti išvadą, kad šios išlaidos, paprastai sudarančios didžiąją dalį išlaidų, patirtų per procesą dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo, nepatenka į šio straipsnio taikymo sritį.

23 Antra, iš Direktyvos 2004/48 17 konstatuojamosios dalies matyti, kad joje nurodytos priemonės, procedūros ir gynimo būdai kiekvienu atveju turėtų būti nustatomi taip, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į konkretaus atvejo specifines ypatybes. Šiam tikslui iš tiesų gali prieštarauti fiksuoto dydžio teismo išlaidų atlyginimo nustatymas, nes jį nustačius neužtikrinama, kad bus atlygintos bylą laimėjusios šalies konkrečiu atveju faktiškai patirtos išlaidos, ir apskritai neužtikrinama, kad bus atsižvelgta į visas konkretaus atvejo specifines aplinkybes.

24 Vis dėlto Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje nurodyta, kad valstybės narės turi užtikrinti tik „pagrįstų“ teismo išlaidų atlyginimą. Be to, šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad valstybių narių numatytos procedūros neturi būti pernelyg brangios.

25 Todėl teisės normos, kuriose numatyti fiksuoti tarifai advokato honorarui atlyginti, iš principo gali būti pateisinamos su sąlyga, kad jomis siekiama užtikrinti atlygintinų išlaidų pagrįstumą, atsižvelgiant į tokius veiksnius – bylos dalyką, jo piniginę vertę ar darbą, kurio reikia įdėti siekiant apginti atitinkamą teisę. Taip gali būti, be kita ko, tuo atveju, jei šiomis teisės normomis siekiama neleisti atlyginti pernelyg didelių išlaidų, patirtų dėl neįprastai didelio honoraro, dėl kurio susitarė bylą laimėjusi šalis ir jos advokatas, arba dėl to, kad advokato paslaugos nebuvo būtinos siekiant užtikrinti atitinkamos intelektinės nuosavybės teisės paisymą.

26 Vis dėlto, siekiant valstybėje narėje įgyvendinti Direktyvos 2004/48 14 straipsnį, reikalavimu, kad bylą pralaimėjusi šalis turi atlyginti „pagrįstas“ teismo išlaidas, negalima pateisinti teisės normų, kuriose nustatyti fiksuoti tarifai yra gerokai mažesni už vidutinius toje valstybėje narėje faktiškai taikomus advokato paslaugų tarifus.

27 Iš tiesų tokios teisės normos būtų nesuderinamos su Direktyvos 2004/48 3 straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyta, kad šioje direktyvoje numatytos procedūros ir gynybos būdai turi būti atgrasantys. Tačiau ieškinio dėl teisių pažeidimo atgrasomasis poveikis gerokai sumažėtų, jei iš teises pažeidusio asmens būtų galima priteisti tik nedidelę dalį pagrįstų advokato išlaidų, kurių patyrė pažeistos intelektinės nuosavybės teisės turėtojas. Taigi tokios teisės normos pažeistų pagrindinį pagal Direktyvą 2004/48 siekiamą tikslą – vidaus rinkoje užtikrinti aukštą intelektinės nuosavybės apsaugos lygį; šis tikslas įtvirtintas šios direktyvos 10 konstatuojamojoje dalyje, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 2 dalį.

28 Trečia, kiek tai susiję su reikalavimu atsižvelgti į konkretaus atvejo specifines aplinkybes, iš pirmojo klausimo formuluotės matyti, kad pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamas nacionalinės teisės normas teismui iš principo suteikiama galimybė atsižvelgti į tokias aplinkybes.

29 Vis dėlto, ketvirta, konstatuotina, jog Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje numatyta, kad teismo išlaidos, kurias turi atlyginti bylą pralaimėjusi šalis, turi būti „proporcingos“. Tai, ar šios išlaidos yra proporcingos, negali būti vertinama neatsižvelgiant į bylą laimėjusios šalies faktiškai patirtas išlaidas advokato pagalbai, jeigu jos yra pagrįstos, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 25 punktą. Nors proporcingumo reikalavimas nereiškia, kad bylą pralaimėjusi šalis būtinai turi padengti visas kitos šalies patirtas išlaidas, vis dėlto pagal jį bylą laimėjusi šalis turi turėti teisę į tai, kad jai būtų atlyginta bent pakankamai didelė ir tinkama jos faktiškai patirtų išlaidų dalis.

30 Taigi tokiomis nacionalinės teisės normomis, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, kuriose numatyta išlaidų advokato pagalbai absoliuti riba, turi būti užtikrinama, kad, pirma, ši riba atspindėtų tikruosius advokato paslaugų intelektinės nuosavybės srityje tarifus ir, antra, bylą pralaimėjusi šalis padengtų bent pakankamai didelę ir tinkamą laimėjusiosios šalies faktiškai patirtų pagrįstų išlaidų dalį. Tokiose teisės normose, ypač tuo atveju, kai ši riba yra pernelyg maža, negali būti atmetama galimybė, kad išlaidų suma gerokai viršys numatytą ribą, ir dėl to atlyginimas, kurį galėtų gauti bylą laimėjusi šalis, taps neproporcingas ar tam tikrais atvejais netgi labai mažas, taigi Direktyvos 2004/48 14 straipsnis taps neveiksmingas.

31 Šio sprendimo ankstesniame punkte padarytos išvados nepaneigia tai, kad į Direktyvos 2004/48 14 straipsnio taikymo sritį nepatenka atvejai, kai teisingumo sumetimais bylą pralaimėjusios šalies nereikalaujama padengti teismo išlaidų. Prie tokių atvejų priskiriamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias teismui leidžiama konkrečiu atveju, kai bendros teismo išlaidų tvarkos taikymas lemtų teisingumui prieštaraujantį rezultatą, padaryti išimtį ir šios tvarkos netaikyti. Vis dėlto teisingumu negalima pateisinti bendro ir besąlygiško galimybės atlyginti nurodytą ribą viršijančias išlaidas atėmimo.

32 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/48 14 straipsnis aiškintinas taip, kad pagal jį nedraudžiamos tokios nacionalinės teisės normos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, kuriose numatyta, kad iš bylą pralaimėjusios šalies priteisiamos laimėjusios šalies patirtos teismo išlaidos, bylą nagrinėjančiam teismui suteikiama galimybė priteisiant išlaidas atsižvelgti į konkrečius bylos ypatumus ir išlaidoms advokato pagalbai nustatyta fiksuotų tarifų sistema, pagal kurią numatyta maksimali atlygintina suma, su sąlyga, jog šiais tarifais užtikrinama, kad išlaidos, kurias turi padengti bylą pralaimėjusi šalis, būtų proporcingos, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Vis dėlto pagal šios direktyvos 14 straipsnį draudžiamos nacionalinės teisės normos, numatančios fiksuotus tarifus, kurie dėl to, kad nurodytos maksimalios sumos yra pernelyg mažos, neužtikrina, kad bylą pralaimėjusi šalis padengtų bent pakankamai didelę ir tinkamą laimėjusiosios šalies faktiškai patirtų išlaidų dalį.

Dėl antrojo klausimo

33 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar Direktyvos 2004/48 14 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose numatyta, kad išlaidos techniniam konsultantui atlyginamos tik bylą pralaimėjusios šalies neteisėto elgesio atveju.

34 Siekiant atsakyti į šį klausimą, pirma, reikia priminti Direktyvos 2004/48 14 straipsnio tekstą, pagal kurį valstybės narės užtikrina, kad laimėjusios šalies patirtas pagrįstas ir proporcingas teismo „ir kitas išlaidas“ paprastai padengtų pralaimėjusioji šalis, jei tai neprieštarauja teisingumui. Kadangi nė vienoje iš šios direktyvos nuostatų nepateikta sąvokos „kitos išlaidos“ apibrėžtis, pagal kurią į šio 14 straipsnio taikymo sritį nepatektų išlaidos techniniam konsultantui, iš principo ši sąvoka apima tokias išlaidas.

35 Vis dėlto, antra, kaip savo išvados 79 punkte nurodo generalinis advokatas, Direktyvos 2004/48 26 konstatuojamojoje dalyje minimos intelektinės nuosavybės teisių turėtojo patirtos „identifikavimo ir tyrimų sąnaudos“, dažnai susijusios su techninio konsultanto paslaugomis. Šioje konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodyti „pažeidimo, kurį padarė pažeidėjas, vykdęs veiklą žinodamas arba pagrįstai galėjęs žinoti, kad dėl tokios veiklos bus įvykdytas toks pažeidimas“, atvejai, taigi ji, be kita ko, susijusi su žalos atlyginimu, mokėtinu pažeidėjo neteisėto elgesio atveju. Tačiau žalos atlyginimas reglamentuojamas šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalyje. Darytina išvada, kad „identifikavimo ir tyrimų sąnaudos“, dažnai patiriamos prieš pradedant teismo procesą, nebūtinai patenka į šios direktyvos 14 straipsnio taikymo sritį.

36 Trečia, konstatuotina, kad jeigu Direktyvos 2004/48 14 straipsnis būtų aiškinamas plačiai, t. y. taip, jog jame numatyta, kad bylą pralaimėjusi šalis paprastai turi atlyginti laimėjusiosios šalies patirtas „kitas išlaidas“, nepatikslinant šių išlaidų pobūdžio, kiltų grėsmė, kad šio straipsnio taikymo sritis taps pernelyg plati ir dėl to šios direktyvos 13 straipsnis bus neveiksmingas. Taigi šią sąvoką reikia aiškinti siaurai, t. y. taip, kad „kitos išlaidos“, kaip jos suprantamos pagal 14 straipsnį, apima tik išlaidas, tiesiogiai ir glaudžiai susijusias su atitinkamu teismo procesu.

37 Ketvirta, konstatuotina, kad Direktyvos 2004/48 14 straipsnyje nenurodyta nieko, kas leistų manyti, kad valstybės narės gali susieti „kitų išlaidų“ ar apskritai teismo išlaidų, patirtų per procesą dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo, atlyginimą su bylą pralaimėjusios šalies neteisėto elgesio kriterijumi.

38 Remiantis tuo, kas išdėstyta, atsakymas į klausimą, ar pagal nacionalinės teisės normą galima išlaidų techniniam konsultantui atlyginimą susieti su sąlyga, kad bylą pralaimėjusi šalis elgėsi neteisėtai, priklauso nuo šių išlaidų sąsajos su atitinkamu teismo procesu: jei ši sąsaja tiesioginė ir glaudi, minėtos išlaidos patenka į Direktyvos 2004/48 14 straipsnio taikymo sritį kaip „kitos išlaidos“.

39 Tokios tiesioginės ir glaudžios sąsajos neturi tyrimų ir identifikavimo sąnaudos, patirtos, be kita ko, techniniam konsultantui atliekant bendrą rinkos stebėjimą ir nustatant galimus intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus, padarytus šiame etape nežinomų pažeidėjų. Vis dėlto, jeigu techninio konsultanto paslaugos, kad ir koks būtų jų pobūdis, yra būtinos norint konkrečiu atveju pareikšti ieškinį teisme dėl tokių teisių gynimo, išlaidos už tokio konsultanto pagalbą laikomos „kitomis išlaidomis“, kurias pagal Direktyvos 2004/48 14 straipsnį turi padengti bylą pralaimėjusi šalis.

40 Tokiomis aplinkybėmis į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/48 14 straipsnis aiškintinas taip, jog pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose numatyta, kad išlaidos techniniam konsultantui atlyginamos tik bylą pralaimėjusios šalies neteisėto elgesio atveju, jeigu šios išlaidos tiesiogiai ir glaudžiai susijusios su teisme pareikštu ieškiniu dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

41 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. **2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo 14 straipsnis aiškintinas taip, kad pagal jį nedraudžiamos tokios nacionalinės teisės normos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, kuriose numatyta, kad iš bylą pralaimėjusios šalies priteisiamos laimėjusios šalies patirtos teismo išlaidos, bylą nagrinėjančiam teismui suteikiama galimybė priteisiant išlaidas atsižvelgti į konkrečius bylos ypatumus ir išlaidoms advokato pagalbai numatyta fiksuotų tarifų sistema, pagal kurią numatyta maksimali atlygintina suma, su sąlyga, jog šiais tarifais užtikrinama, kad išlaidos, kurias turi padengti bylą pralaimėjusi šalis, būtų proporcingos, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Vis dėlto pagal šios direktyvos 14 straipsnį draudžiamos nacionalinės teisės normos, numatančios fiksuotus tarifus, kuriais dėl to, kad nurodytos maksimalios sumos yra pernelyg mažos, neužtikrinama, kad bylą pralaimėjusi šalis padengtų bent pakankamai didelę ir tinkamą laimėjusiosios šalies faktiškai patirtų išlaidų dalį.**

2. **Direktyvos 2004/48 14 straipsnis aiškintinas taip, jog pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose numatyta, kad išlaidos techniniam konsultantui atlyginamos tik bylą pralaimėjusios šalies neteisėto elgesio atveju, jeigu šios išlaidos tiesiogiai ir glaudžiai susijusios su teisme pareikštu ieškiniu dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo.**

Parašai.